

COVID-19

Salgını Döneminde

Dişhekimliğinde Acil Durum ve
Acil Servis İhtiyacı İçin

DURUM YÖNETİMİ REHBERİ

TDB BİLİM KURULU ÜYELERİ

Prof. Dr. Atilla Ata

TDB Genel Başkanı-TDB Akademi Başkanı

Prof. Dr. Yıldırım Hakan Bağış

TDB Eğitim Komisyonu Başkanı

Prof. Dr. Hatice Güven Külekçi

İstanbul Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Mikrobiyoloji AD.

Prof. Dr. Zeliha Aslı Öcek

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Dr. Serdar Sütçü

TDB Merkez Yönetim Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Emine Nursen Topçuoğlu

İstanbul Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Mikrobiyoloji AD.

Not: Kurul üyeleri soyadı alfabetiğine göre yazılmıştır.

İÇİNDEKİLER

SYE. NO

COVID-19 SALGINI DÖNEMİNDE DİŞHEKİMLİĞİNDE ACİL DURUM
VE ACİL SERVİS İHTİYACI İÇİN DURUM YÖNETİMİ REHBERİ

1

1. ALGORİTMA: ACİL DURUM VE ACİL SERVİS İÇİN HASTALARIN
TRİYAJI- GEÇİCİ REHBER

2

2.ALGORİTMA: ACİL SERVİS VE ACİL DİŞ TEDAVİSİ GEREKEN HASTALARDA
COVID-19 ENFEKSİYONUN BELİRLENMESİ- GEÇİCİ REHBER

3

3.ALGORİTMA: ACİL SERVİS VE ACİL DİŞ TEDAVİSİ GEREKEN HASTALAR VE
SAĞLIK ÇALIŞANLARINA COVID-19 BULAŞ RİSKİNİN EN AZA
İNDİRİLMESİ- GEÇİCİ REHBER

4

AÇIKLAMALAR VE EK ÖNLEMLER

5

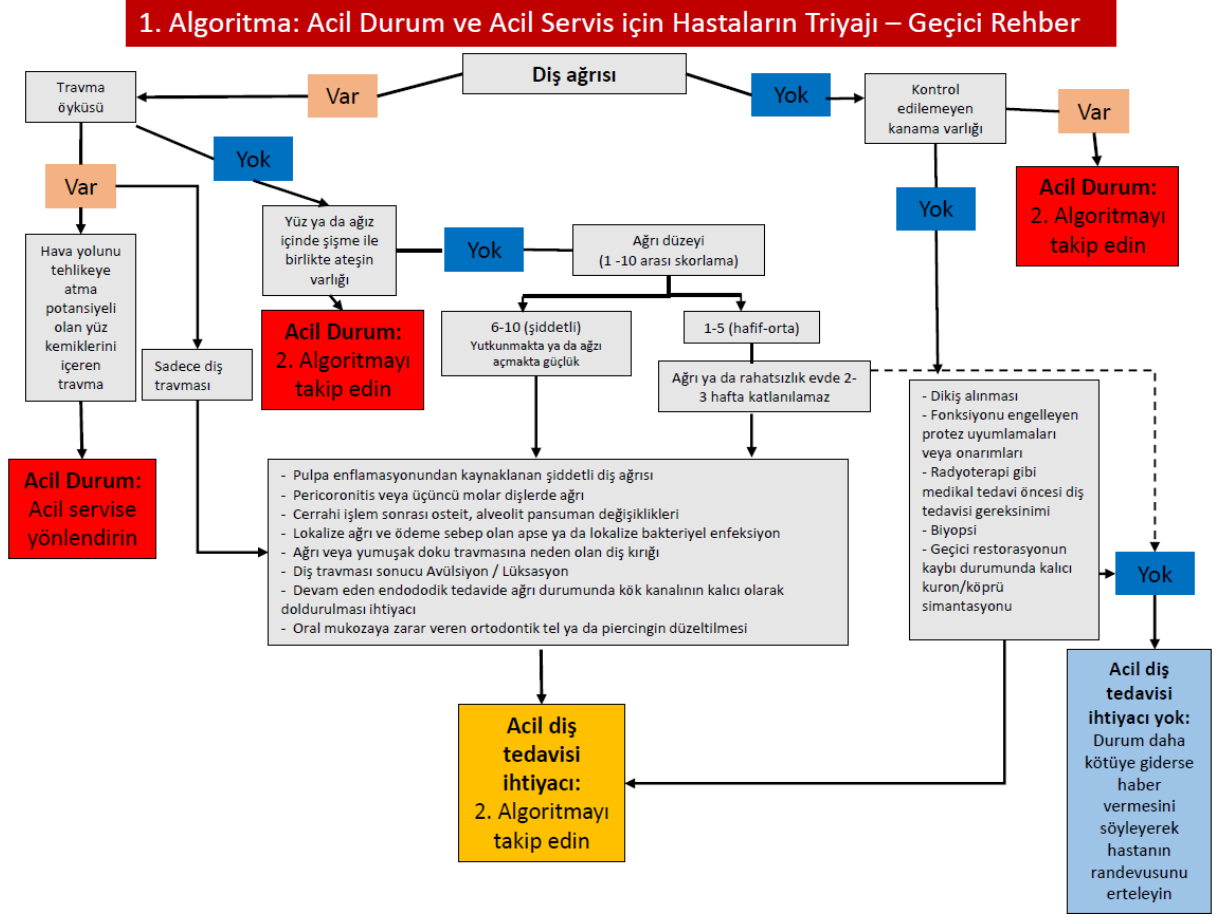
**COVID-19 SALGINI DÖNEMİNDE
DİŞHEKİMLİĞİNDE ACİL DURUM
VE ACİL SERVİS İHTİYACI İÇİN DURUM YÖNETİMİ REHBERİ**

Aşağıdaki algoritmaların amacı, dişhekimlerine hasta triyajı, değerlendirmesi ve tedavisi hakkında bilinçli kararlar vermede yardımcı olmaktır. Dişhekimliği ekibi ve hastaların Koronavirüs / SARS-CoV-2 enfeksiyon riskinin en aza indirilmesini hedefleyen bir rehberdir; bir yönerge değildir. Dişhekimlerine, kendi eğitim ve tecrübeleri temelinde ve hastaya özel faktörlerin ışığında tedavi kararlarını verirken aşağıdaki algoritmaları takip etmesi önerilir.

Bu algoritmalar, yeni bilgiler ışığında güncellenebilir.

1. ALGORİTMA: ACİL DURUM VE ACİL SERVİS İÇİN HASTALARIN TRİYAJI- GEÇİCİ REHBER

(Triyaj: Hastaların aciliyet durumuna göre ayrılması işlemi)

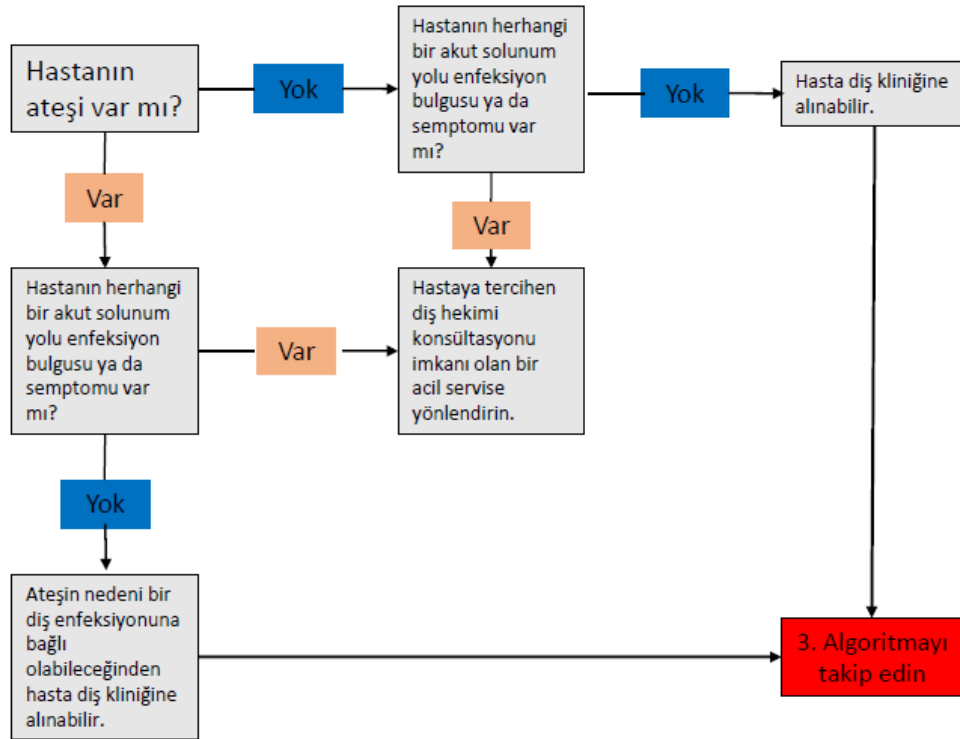

2. ALGORİTMA: ACİL SERVİS VE ACİL DİŞ TEDAVİSİ GEREKEN HASTALARDA COVID-19 ENFEKSİYONUN BELİRLENMESİ- GEÇİCİ REHBER

Tüm hastalarla planlanan randevulardan bir ya da iki iş günü öncesinde görüşülmelidir. Gerekli olmadığı sürece bu görüşme yüz yüze değil, telefon aracılığı ile olmalıdır.

Bu algorithmada hastaların hangi klinik ortamda bakılması gerektiğini belirlemek için hastalar, COVID-19 enfeksiyonu bulgu ve semptomları açısından değerlendirilir.

2. Algoritma: Acil Servis ve Acil Diş Tedavisi Gereken Hastalarda COVID-19 Enfeksiyonunun Belirlenmesi- Geçici Rehber

1. COVID-19 enfeksiyonu tarama sorgusunda, COVID-19 testinin pozitif çıktığını bildiren hasta, dişhekimliği işlemleri için derhal acil servise yönlendirilmelidir. Daha önce testi pozitif çıkan hastanın semptomlarının bitmesi üzerinden 3 gün geçmiş ise acil tedavisine diş kliniğinde devam edilebilir.
2. Solunum yolu enfeksiyon bulgusu olmayan hastalarda ateş, bir diş enfeksiyonu ile ilişkilendirilebilir.
3. Kliniğe refakatçi kabul edilmemelidir. Ateşli hastaya diş tedavisi başlayana kadar ve tedavisi tamamlandıktan sonra bir maske verilmelidir.
4. Hastanın herhangi bir nedenle SARS-CoV-2 ile şüpheli teması var ise, hastaneye yönlendirilmelidir.

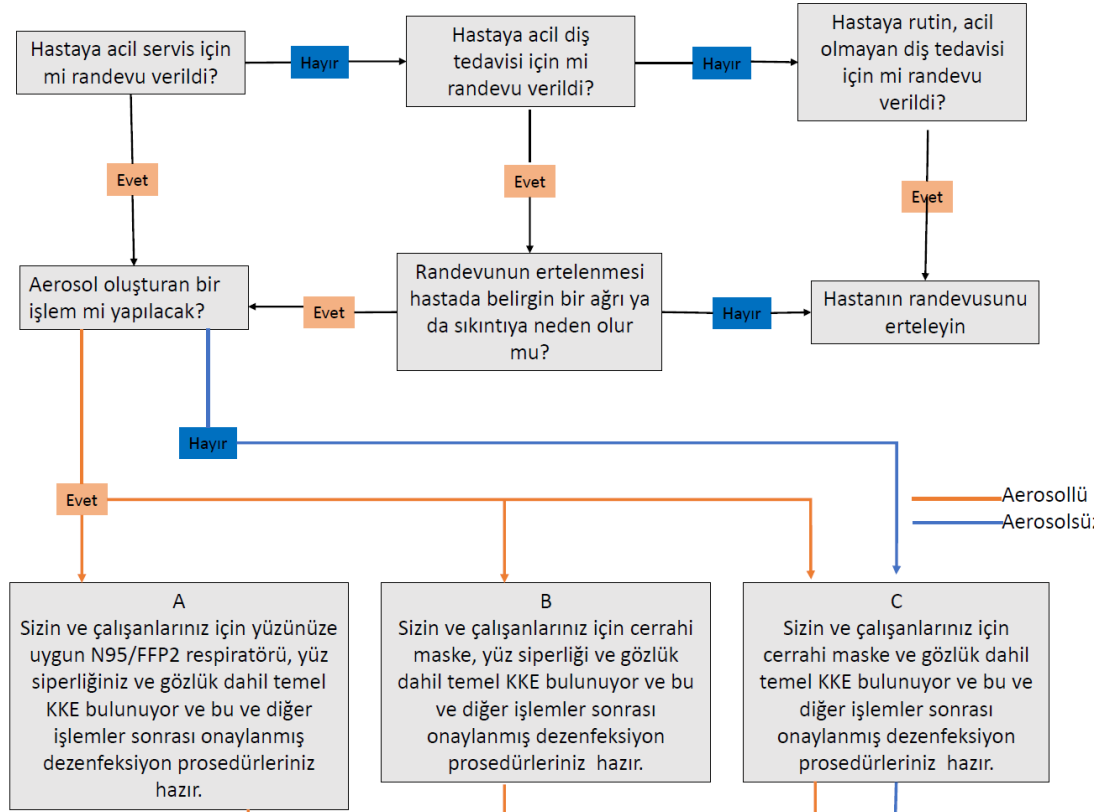
3. ALGORİTMA: ACİL SERVİS VE ACİL DİŞ TEDAVİSİ GEREKEN HASTALAR VE SAĞLIK ÇALIŞANLARINA COVID-19 BULAŞ RİSKİNİN EN AZA İNDİRİLMESİ- GEÇİCİ REHBER

Tüm hastalarla planlanan herhangi bir seanstan 1-2 iş günü öncesinden konuşulmalıdır. Karşılıklı görüşmenin gerekmediği durumlarda telefon ile görüşülür.

Acil triyajı ve COVID-19 tarama prosedürleri dikkate alınır.

Bu algoritma asemptomatik ve COVID-19 ile bilinen olası teması olmayan, COVID-19 enfeksiyonunu atlatmış ya da yakın zamanda test edilerek COVID-19 enfeksiyonu bulunmadığı doğrulanan hastalara yöneliktir.

3. Algoritma: Acil Servis ve Acil Diş Tedavisi Gereken Hastalarda COVID-19 Enfeksiyonun Belirlenmesi- Geçici Rehber

Sağlık Çalışanlarına ve Hastalara Bulaş Riski	Düşük Risk	Orta Risk	Orta-Yüksek Risk
Sağlık Çalışanı İçin Karantina	14 gün karantina gerekmez	- Klinik kurallarına uyun ve tüm korunma önlemlerini uygulayın - Tedavi sonrası hastaya test yaptırmasını önerin. Pozitif çıkma durumunda, çalışanlar 14 gün karantina uygulamalıdır.	- Asemptomatik hastalar da virüs taşıyabileceğinden, CDC 14 gün karantina öneriyor. - Klinik kurallarına uyun ve tüm korunma önlemlerini uygulayın - Tedavisi tamamlanan hastalara test yaptırmasını önerin. Pozitif çıkma durumunda, çalışanlar 14 gün karantina uygulamalıdır.
Hasta için Tedavi Planı Önerisi	Hastayı tedavi edin	Hastanın acil servise yönlendirilmesi mümkün değilse, tedavisini yapın.	

AÇIKLAMALAR:

1. Bu algoritmalar COVID-19 pandemisi süresince hastaların triajı, taranması ve risk değerlendirmesi için geçici rehber olarak kullanılabilir.
2. Cerrahi maske gibi temel Kişisel Koruyucu Ekipmanlarda (KKE) eksiklik var ise, acil durum olmasına bakılmaksızın herhangi bir dental işlem yapılmamalıdır.
3. On dört gün içerisinde doğrulanmış COVID-19 tanısı konulmuş solunum yolu enfeksiyonu semptomu gösteren bir hasta tedavisi ya da yetersiz KKD ile tedavi yapılması durumunda, dişhekimliği çalışanları 14 gün karantinada kalmalıdır.
4. Cerrahi maskeler, yapılacak prosedürlere uygun olarak seçilmelidir. 3. Algoritmadaki C durumunda seçilen maske Tip IIR olmalıdır.
5. N95/FFP2 respiratör olmaksızın yapılan aerosollü işlem, sağlık personeli için COVID-19 bulaşında orta düzeyde risk oluşturur.
6. Hastaya COVID-19 testi yaptırmayı önerilirse test için Hastaya COVID-19 testi yaptırmayı önerilirse test için bağlı bulunduğu aile hekimliğine veya <https://koronaonlem.saglik.gov.tr/> adresine başvurması önerilir ve test sonuçlarının diş kliniğine nasıl bildirileceği hakkında detaylı açıklamaların yapılması gerekir. Test sonucu pozitif çıkarsa klinikte enfekte hastadan sonra tedavi edilen tüm hastalara durumun bildirilmesi gerekir.

EK ÖNLEMLER:

- Enfeksiyon ajanlarına olası maruziyeti azaltmak için çalışma esnasında anti retraksiyon fonksiyonu bulunan el aletleri, 4 elle çalışma tekniği, yüksek volümlü tükürük aspiratörleri ve rubber-dam kullanılmalıdır.
- El aletleri, her hastada kullanıldıktan sonra temizlenerek ısı ile steril edilmelidir.
- Her hastaya işlem öncesi %1.5 hidrojen peroksit ya da %0.2'lik povidon ile ağız çalkalaması önerilir.
- Ağzını çalkalayamayan çocuk hastalarda aerosollü acil işlemlerde rubber-dam kullanılmalıdır. İşlem öncesi antimikrobiyal gargaralar pamuk rulolar ile de uygulanabilir.
- Diş ağrılarında Non-steroid anti-inflamatuvar ilaçlar ile asetaminofen kombine kullanımı önerilebilir.
- Bekleme odası, kapı kolları, sandalyeler ve banyolar gibi genel kullanılan alanlar sıklıkla temizlenip dezenfekte edilmelidir. Hastalar mümkünse klinik dışında bekletilmelidir.
- Kliniğe gelen hastalar, olası bir COVID-19 enfeksiyon tehlikesine karşı dikkatli bir şekilde listelenmelidir.
- COVID-19 enfeksiyonu sonrası iyileşen hastalar:
 - o COVID-19 semptomlarının sonlanması en az 3 gün sonra ve
 - o Semptomların ilk görüldüğü günden itibaren en az 7 gün sonra (ateş düşürücü kullanılmadan ateşin düşmesi ve öksürük, nefes darlığı gibi solunum semptomlarında iyileşme) dişhekimliği tedavisine alınabilir.

Bu rehber, DSÖ, CDC, ADA, TDB ve T.C. Sağlık Bakanlığı'nın güncel önerileri doğrultusunda hazırlanmıştır.

TÜRK DİŐHEKİMLERİ BİRLİĞİ

Adres: Kızılırmak Mah. 1446. Cad. Alternatif İő Merkezi No: 12 / 38 06530 Çukurambar, ankaya / ANKARA

Tel: 0 312 435 93 94 **Faks:** 0 312 430 29 59 **E-mail:** tdb@tdb.org.tr

@turkdishekimleribirligi

@turkdishekimleribirligi

@TDB_TDA

Türk Diőhekimleri BirliĐi